

صلاحیت‌های مورد نیاز مروجین امور دام

علی اسدی^۱، سید سعادت موسوی^۲، حشمت‌ا... سعدی^۳ و سیداحمدرضا پیش‌بین^۴
۱، ۲، ۴، اعضای هیات علمی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران
۳، دانشجوی دوره دکتری، دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران
تاریخ پذیرش مقاله ۸۱/۱۰/۴

خلاصه

آنچه مسلم است کارآمدی مروجین نقش موثری در میزان موفقیت برنامه‌های ترویجی دارد و این کارآمدی بستگی به صلاحیتهایی دارد که مروجین باید واجد آن باشند. این تحقیق با هدف بررسی صلاحیتهای مورد نیاز مروجین امور دام از دیدگاه پرستل ترویج (مروجین و کارشناسان ترویج) سازمان جهادسازندگی استان مرکزی صورت گرفت. تحقیق از نوع توصیفی - پیمایشی بوده که شناسایی صلاحیتهای اولویت‌بندی آنها مورد توجه قرار گرفته است. در این تحقیق علاوه بر بررسی منابع کتابخانه‌ای بمنظور جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز، از ابزار پرسشنامه و روش مصاحبه استفاده شده است. از آنجائیکه جامعه آماری فقط شامل ۹۳ نفر مروج و کارشناس ترویج در استخدام سازمان جهادسازندگی استان مزبور بوده‌اند، لذا بعلت محدود بودن جامعه آماری از روش سرشماری استفاده گردید. در نهایت ۶۷ مورد پرسشنامه (شامل ۱۲ کارشناس ترویج و ۵۵ مروج) تکمیل گردید. بمنظور تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده از نرم افزار spss/win و روش آمار توصیفی و آماره‌های فراوانی، انحراف معیار، واریانس، میانگین و ... و آزمون من وایت نی یو استفاده گردید. از دیدگاه جمعیت مورد مطالعه، مهمترین صلاحیتهایی که مروجین امور دام باید در هریک از زمینه‌های فنی و حرفه‌ای، آموزشگری، فردی و اجتماعی، ارتباطی و ترویجی، مدیریتی، پژوهشگری و زراعی داشته باشند به ترتیب عبارتند از: مهارت در بهداشت جایگاه دام و واکسیناسیون، توانایی بکارگیری رسانه‌های آموزشی، جدیت و استقامت در کار و داشتن احساس مسئولیت، آشنایی با اصول آموزش بزرگسالان، شناخت قوانین مربوط به امور دام و توانایی اجرای آنها، توانایی جمع‌آوری اطلاعات، کار با روستائیان و انجام امور مربوط به روستا.

واژه‌های کلیدی: مروج، کارشناس ترویج، صلاحیت

مقدمه

هستند. شهبازی (۱۳۷۲) اشاره می‌کند که انسان است که انسان می‌سازد و انسانها هستند که موجد توسعه‌اند، منبع انسانی نیز شالوده و اساس یک نظام ترویجی است (۵). بنابراین هرگونه تزلزلی در این شالوده، نظام ترویج را در نیل به اهداف با محدودیت جدی مواجه خواهد ساخت.

مروج بایستی به شیوه‌ها و روشهای گوناگون با مردم کار کند. کار با مردم غالباً مشکل و پیچیده است و شخصی را طلب می‌کند که از استعداد و توانایی‌های زیادی بهره‌مند باشد و بتواند رابطه‌ای تنگاتنگ و نزدیک با آنها برقرار کند. به زعم بیمبرج واستین (۱۹۸۴) اثر بخشی برنامه، بستگی به اطمینان و اعتماد

فرآیند ترویج بدون مروج کارآمد نخواهد بود؛ زیرا در تمام فعالیتهای ترویجی، مروج عنصری حیاتی به شمار می‌رود و در واقع میزان کارائی مروج می‌تواند تعیین کننده میزان موفقیت یا ناکامی یک برنامه ترویجی باشد. به عبارت دیگر، اگر بخواهیم فرایند ترویج، خلاق و برانگیزنده باشد یا نهاده‌ها و امکانات مورد استفاده در کار ترویج تاثیرگذار باشند، این موضوع، بستگی به ارائه عملکرد مناسب توسط مروج، در اوضاع و شرایط مشخص دارد. ترویج بدنبال تعالی و تکامل انسانهاست؛ لذا این امر منوط به کیفیت انسانهایی است که در این حیثه مشغول خدمت

کشاورزان نسبت به مروجان دارد و این اعتماد و اطمینان از ادراک آنان نسبت به صلاحیتهای مروجان ناشی می‌شود (۱۵). مروج نیازمند برقراری ارتباط صمیمانه و نزدیک با تولیدکنندگان روستایی است؛ همانهایی که آموزش رسمی اندکی دیده‌اند و گاه به روش کاملاً متفاوت با او زندگی می‌کنند.

آنچه مسلم است فعالیتهای مروج در یک منطقه خاص، بر زندگی تولیدکنندگان تاثیر اساسی می‌گذارد، و از این روست که مروج عاملی برای ایجاد تغییر به شمار می‌رود؛ و تلاش می‌کند تا در جهت بهبود بخشیدن به زندگی آنان و خانواده‌شان، تغییراتی ایجاد نماید. انجام این رسالت خطیر چندان ساده و آسان نیست؛ چرا که پس از اقدام در این زمینه، مجموعه‌ای از مسائل ظاهر می‌شود. بنابراین ایفای چنین نقش اساسی توسط مروج، مستلزم داشتن زمینه‌هایی از دانش و مهارتهای شخصی برای انجام این نقش حساس است، که بایستی مورد بررسی و توجه قرار گیرد.

یکی از زمینه فعالیتهای مروج، علوم رفتاری است. او باید بتواند با مردم ارتباط برقرار نماید، مشارکت مردم را جلب نماید و با ایجاد انگیزه در آنها، زمینه‌های ایجاد تغییر را فراهم نماید. بهمین دلیل او باید واجد شایستگیهای متعددی باشد، تا بتواند وظایف و مسئولیتهای خود را انجام دهد. در تحقیق حاضر صلاحیتهای یک مروج از دیدگاه مروجین و کارشناسان مورد بررسی قرار گرفته است.

امروزه ضرورت دارد تا دست اندرکاران ترویج، از وضعیت روستائیان و شرایط حاکم بر جامعه آنان، شناخت کافی داشته باشند. مسائلی مانند پائین بودن میزان درآمد، جمعیت زیاد، تخریب منابع طبیعی بر اثر بهره‌برداری‌های بی‌رویه، پیدایش طرفداران محیط زیست و تقابل آنها با کشاورزان و ... گویای مسائل پیچیده کشاورزی است. از طرفی نیاز کشور به تامین پروتئین و ضرورت دستیابی به خودکفائی در این زمینه، ترویج را به سمت استفاده از راهکارهای جدید سوق داده است. استفاده از روشهای نوین در فعالیتهای ترویجی، نخست نیازمند مروجینی است که بتوانند به جای انتقال صرف تکنولوژی، مشکلات تولیدکنندگان را شناسایی، تجزیه و تحلیل و در جهت رفع آنها تلاش نمایند. مروجین برای انجام مسئولیتهای خود، نیازمند مهارتها و تواناییهای مختلفی هستند. بنابراین قبل از تدوین برنامه‌های جدید ترویجی که متناسب با نیازهای جامعه

کشاورزان باشد، ضرورت دارد مهارتها و تواناییهای آنها شناسایی شود. عبارت دیگر؛ قبل از هر تحول بنیادی در روند فعالیتهای ترویجی و در راستای نیازهای متغیر و متعدد جامعه روستائی و کشاورزی؛ ابتدا باید مروجین ورزیده و کارآمد داشته باشیم. کارآمدی مروجین بستگی تام به صلاحیتهای آنان دارد، که ضرورت دارد در جهت ارتقاء این صلاحیتهای آموزشی منظمی طراحی و تدوین گردند که برای تدارک چنین برنامه‌هایی لازم است ابتدا این صلاحیتهای شناسایی شوند.

با توجه به نقش‌هایی که از مروج انتظار می‌رود، او باید طیف وسیعی از صلاحیتهای را داشته باشد. این مهارتها توسط متخصصان خارجی و داخلی، مورد بررسی قرار گرفته اند، کرمی و فنایی (۱۳۷۳) پنج مهارت شامل (فنی، اقتصادی، علمی، زراعی و ارتباطی) را برای مروج ضروری می‌دانند (۸).

یک برنامه کارآمد ترویجی، مستلزم وجود دامنه‌های بسیاری از مهارتهای فنی است و این موضوع، بویژه در کشورهای در حال توسعه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. زیرا یک مروج بایستی تعداد زیادی موضوع مربوط به تولیدات زراعی و دامی را تحت پوشش قرار دهد. بررسیهای مختلف نشان می‌دهد که مروجینی که در ارتباط با کار خود در دوره‌های آموزشی بیشتری شرکت داشته‌اند موفق‌تر هستند (۸).

داشتن مهارت اقتصادی، شامل توانائی تعیین این نکته است که آیا پذیرش یک نوآوری ویژه، منافع اقتصادی مهمی را در بردارد یا نه؟ خواه کاهش هزینه تولید و یا افزایش بهره‌وری را به همراه داشته باشد، این مهارت بسیار مهم است؛ زیرا بدون مزیت اقتصادی قابل توجه، پذیرش نوآوری از مرحله آزمون تجاوز نمی‌کند. کشاورزان در مجموع، اقتصادمدار هستند؛ لذا قبل از پذیرش نوآوری، مروج باید بتواند بعنوان یک منبع اطلاعاتی مورد اعتماد کشاورز، اطلاعات دقیق را در اختیار وی قرار دهد تا او بتواند مزیت اقتصادی نوآوری را مورد سنجش قرار دهد. بررسیهای مختلف نشان می‌دهد مروجان غالباً فاقد مهارت اقتصادی‌اند؛ به همین دلیل در گسترش نوآوریها، همواره با نوعی مقاومت از طرف زارع که یک نوع تصمیم اقتصادی است روبرو هستند (۸).

مروجین بایستی برای برخورد با محیط پیرامون خود و درک مسائل و تلاش برای واکاوی آنها، واجد مهارت علمی باشند. اگر سازمان ترویج به دنبال به حداکثر رساندن کارایی

به زعم هاوکینز (۱۳۷۲) برای اینکه یک مروج کارها را به نحو احسن انجام دهد، باید دارای صلاحیت‌های فنی و اجتماعی مشخص باشد. او باید در یک زمینه خاص کشاورزی یا دامپروری صلاحیت فنی داشته و به جنبه‌های علمی کار مزرعه‌داری آشنائی داشته باشد (۱۲).

بیمبریچ و استین (۱۹۸۴) صلاحیت‌های مورد نیاز یک مروج را آشنایی به مسایل فنی، مدیریت اداری و پرسنلی، برنامه‌ریزی آموزشی و ترویجی، تحقیق، روش‌های ترویجی، رسانه‌های نوشتاری، کار گروهی، اقتصادی، جامعه‌شناسی، توسعه روستایی و... ذکر می‌کنند (۱۵). آراستگی ظاهری، اعتماد به نفس، انضباط، قدرت بیان، نگرش و بینش صحیح، توجه به نیازهای مخاطبان، تواضع، خلاقیت و مشارکت‌پذیری از دیگر صلاحیت‌های مورد نیاز یک مروج شمرده شده است (۶).

با جمع‌بندی مطالب مذکور ملاحظه می‌شود که مروج برای اینکه بتواند بعنوان بازوی اجرایی ترویج (مددکار ترویجی) در نیل به اهداف موفق بوده و در اجرای برنامه‌های ترویجی از کارایی لازم برخوردار باشد باید در زمینه‌های فنی و حرفه‌ای، آموزشگری، فردی و اجتماعی، ارتباطی و ترویجی، مدیریتی، پژوهشگری و زراعی واجد صلاحیت‌های لازم باشد.

مواد و روش‌ها

از آنجایی که هدف تحقیق بررسی و مطالعه صلاحیت‌های مورد نیاز مروجین امور دام از دیدگاه کارشناسان ترویج و مروجین سازمان جهاد استان مرکزی بود؛ تحقیق از نوع توصیفی - پیمایشی بود. بمنظور جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز، از روش مصاحبه بهره گرفته شد و مهمترین ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه بوده است. جهت تدوین پرسشنامه، ابتدا مبانی نظری موضوع با توجه به منابع و مراجع مربوطه مورد مذاقه قرار گرفت؛ سپس با در نظر گرفتن مطالعات و چارچوب نظری، پرسشنامه مقدماتی تهیه گردید و پس از اطمینان از روایی^۱ و پایایی^۲ آن و انجام اصلاحات لازم، پرسشنامه نهایی طراحی گردید. بمنظور بررسی روایی ابزار تحقیق، از نظرات چند تن از اعضای هیات علمی رشته ترویج و آموزش کشاورزی استفاده گردید و جهت اطمینان از پایایی ابزار، تعداد ۱۵ پرسشنامه توسط مروجین مدیریت جهاد سازندگی شهرستان

میدانی و تثبیت اعتبار خود به عنوان یک منبع اطلاعاتی است، بایستی اطمینان یابد که نیروهای آن به مفاهیم علمی مجهز هستند. مروجان بایستی توانایی انجام آزمون‌های میدانی آسان و معتبر را داشته باشند، و فقط پس از اینگونه آزمون‌ها است که مروجان می‌توانند کارائی اقتصادی و نوآوری ویژه‌ای که با آن سروکار دارند را تعیین نمایند.

چاودری و الحاح معتقدند بسیاری از فارغ التحصیلان کشاورزی خود را فراتر از آن می‌دانند که به فعالیتهای بی‌اهمیتی همچون امور زراعی بپردازند. حقیقت موضوع آن است که بیشتر پرهیزهای رفتاری آنها، ناشی از احساس عدم اطمینان و ناامنی است؛ زیرا آنها هرگز به آسانی فرصت فراگیری مهارت‌های زراعی را بدست نیاورده‌اند.

هرچه شیوه و کانال‌های بیشتری در ترویج کشاورزی بکار گرفته شود احتمال موفقیت بیشتر است. در بسیاری از موارد کارآیی پیام ترویجی تا حدود زیادی مبتنی بر توانائی فردی است که مسئول اجرای آن است. لذا مروجین برای پیشبرد برنامه‌های خود، باید به روش‌های مختلف ارتباطی تسلط داشته باشند تا بتوانند پیام‌های ترویجی را به مخاطبان انتقال دهند (۸).

شهبازی (۱۳۷۲) نیز معتقد است یک مروج باید واجد شایستگی‌های زیر باشد:

قادر و مشتاق به برقراری ارتباط با مردم، رهبران نهادهای اجتماعی، سازمان‌ها و ارگان‌های فعال، کارشناسان، متخصصان و پژوهندگان باشد (مهارت ارتباطی).

در کار تخصصی خود ماهر و متخصص باشد (مهارت فنی).

به روش‌های ترویجی، چگونگی اشاعه اطلاعات، شناخت تکنولوژی‌های نوین و پیامدهای انتقال آنها به روستائیان آگاهی داشته باشد (مهارت ترویجی و آموزشی).

مدیر و برنامه‌ریز در حیطة فعالیتهای خود باشد (مهارت مدیریت) (۵).

اوکلی و گارفورث (۱۳۶۹) ویژگی‌هایی از قبیل دانش فنی، توانایی زندگی با روستایی، آشنایی با سیاست‌های سازمان ترویج، آموزش بزرگسالان، برنامه‌ریزی، سازماندهی، ایجاد ارتباط، تشخیص و تحلیل مسایل و مشکلات، رهبری و قوه ابتکار را برای یک مروج ضروری می‌دانند.

1. Validity

2. Reliability

نتایج و بحث

الف- ویژگیهای دموگرافیک جمعیت مورد مطالعه

تجزیه و تحلیل داده‌های جمع آوری شده نشان داد که محل همکاری و سکونت بیشترین پاسخگویان در این بررسی شهرستانهای سرپند و تفرش (هرکدام ۲۴ درصد) و کمترین پاسخگویان مربوط به شهرستان محلات (۶ درصد) بوده است و مابقی در شهرستانهای اراک، خمین، آشتیان و دلیجان فعالیت داشتند.

سطح تحصیلات پاسخگویان به ترتیب فراوانی عبارت بود از: ابتدایی (۳۰ درصد)، راهنمایی (۲۷ درصد)، متوسطه و دیپلم (۲۵ درصد) و کاردانی و کارشناسی (جمعا ۱۸ درصد). بر این اساس می‌توان بیان داشت که سطح تحصیلات مروجین استان مرکزی پایین است و ایجاد دوره‌های آموزشی ضمن خدمت برای آنها بسیار ضروری به نظر می‌رسد.

میانگین سن جمعیت مورد مطالعه ۴۲ سال بود و بیشترین فراوانی مربوط به گروه سنی ۳۶-۴۵ سال (۳۴/۵ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به گروه سنی ۶۵ سال به بالا بوده است (۱/۵ درصد). همچنین حداقل سن ۲۲ و حداکثر سن ۷۷ سال بوده است.

همانگونه که اعداد جدول شماره ۱ نشان می‌دهد هر یک از پاسخگویان بطور متوسط ۷/۵ سال سابقه کار مروجی داشته‌اند و یا بعنوان کارشناس با ترویج همکاری نموده‌اند. بیشترین فراوانی مربوط به افرادی است که از ۶ تا ۱۰ سال سابقه مروجی دارند (۵۴ درصد)، و کمترین فراوانی مربوط به افرادی است که از ۲۱ سال به بالا سابقه مروجی دارند (۳ درصد). بنابراین می‌توان بیان داشت که جمعیت مورد مطالعه از تجربه کافی برای اظهارنظر در خصوص صلاحیتهای مورد نیاز مروجین امور دام برخوردار بوده‌اند.

جدول ۱- توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سابقه مروجی

سابقه مروجی و همکاری با اداره ترویج	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
کمتر از ۵ سال	۱۹	۲۸/۵	۲۸/۵
۶-۱۰	۳۶	۵۴	۸۲/۵
۱۱-۱۵	۷	۱۰/۵	۹۳
۱۶-۲۰	۳	۴/۵	۹۷
۲۱-۲۶	۱	۱/۵	۹۸/۵
۲۶ به بالا	۱	۱/۵	۱۰۰
جمع	۶۷	۱۰۰	

کرج تکمیل شد و کرونباخ^۱ α محاسبه گردید ($\alpha = 0/79$) که نتیجتاً برای تحقیق حاضر ضریب پایایی مناسبی بود.

با بررسی وضعیت پرسنل ترویج در سازمان جهاد سازندگی استان مرکزی، مشخص گردید که در سال ۱۳۷۸ تعداد مروجین و کارشناسان ترویج سازمان جهاد سازندگی استان مزبور ۹۳ نفر هستند. لذا پرسشنامه در اختیار همه آنان قرار گرفت که در نهایت ۶۷ نفر (۱۲ نفر کارشناس و ۵۵ نفر مروج) پرسشنامه‌ها را تکمیل نمودند و قابل تجزیه و تحلیل تشخیص داده شدند. بمنظور تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده از نرم افزار SPSS/win و همچنین از روش آمار توصیفی و آماره‌های میانگین، واریانس، انحراف معیار و آزمون من وایت‌نی^۲ استفاده گردید.

سئوالاتی که در این تحقیق مد نظر بوده و تحقیق حاضر در صدد پاسخگویی به آنها بوده است عبارتند از:

- صلاحیتهای مورد نیاز مروج امور دام از دیدگاه کارشناسان ترویج و مروجین چیست؟
- کدام دسته از صلاحیتهای، بیش از همه برای مروج امور دام ضروری است؟
- آیا تفاوتی بین دیدگاههای مروجین و کارشناسان ترویج در خصوص صلاحیتهای مورد نیاز مروجین امور دام وجود دارد؟

در این تحقیق مروج کسی است که بصورت افتخاری و بعنوان مددکار (نیروهای معین) با مراکز جهاد همکاری دارند، عبارت دیگر بعنوان مروجین غیردولتی محسوب می‌گردند. براین اساس مروج امور دام فردی است با ویژگی مزبور که عهده‌دار انجام امور ترویج دامداری و دامپروری است. کارشناس ترویج فردی است که با مدرک تحصیلی فوق‌دیپلم و بالاتر به صورت رسمی یا قراردادی در مراکز و مدیریت‌های جهاد، عهده‌دار انجام امور ترویجی است. صلاحیت خصوصیات رفتاری مربوط به دانش، مهارتها، توانائی‌ها و نگرشهای مورد نیاز برای عملکرد موفقیت‌آمیز در انجام وظایف، یا بعبارت دیگر؛ صلاحیت‌ها مجموعه‌ای از خصایصی هستند که یک مروج باید در انجام وظایف خویش آنها را به بهترین وجه دارا بوده و به بهترین روش بکار گیرد.

1 . Cronback

2 . Mann withne U test

مطالعه، توانایی بکارگیری رسانه‌های آموزشی، بیش از سایر موارد برای مروجین اهمیت دارد. از دیدگاه کارشناسان و مروجین مورد مطالعه، تدوین طرح درس کمترین اولویت را دارد.

جدول ۳- نظر جمعیت مورد مطالعه در خصوص صلاحیت آموزشی مروجین امور دام

اولویت	صلاحیت آموزشی	میانگین از ۵	انحراف معیار	تعداد
۱	توانایی استفاده از ابزارهای آموزشی و ترویجی	۳/۷۸	۰/۹۷	۶۷
۲	آگاهی به روشهای تدریس و کاربرد آنها	۳/۵۷	۱/۱۲	۶۵
۳	توانایی تدریس و مدیریت کلاس	۳/۴۷	۱/۰۴	۶۵
۴	توانایی برنامه ریزی و تدوین طرح درس	۳/۳۷	۱/۲۳	۶۵

۳- صلاحیت فردی و اجتماعی

بدون شک انجام فعالیت میدانی، کار طاقت فرسایی است. بطوریکه فقط با احساس مسئولیت، استقامت و جدیت در کار می‌توان بر آن فائق آمد. جدول شماره ۴، شایستگیهای فردی و اجتماعی مورد نیاز مروجین را از دیدگاه جمعیت مورد مطالعه به ترتیب اولویت نشان می‌دهد. مشاهده میانگین‌ها حاکی از آن است که اساساً کسب شایستگیهای فردی و اجتماعی از دیدگاه پاسخگویان اهمیت بالایی دارد. مع الوصف جدیت و استقامت در کار و داشتن احساس مسئولیت، از مهمترین ویژگیهای فردی مروج ذکر شده است. با وجود اینکه کسب تمام صلاحیتهای فردی و اجتماعی با اهمیت بالایی مورد تاکید قرار گرفته است، آگاهی به قوانین و مقررات مورد نیاز جامعه روستایی، در اولویت آخر قرار دارد.

جدول ۴- صلاحیت فردی و اجتماعی مورد نیاز مروجین به

ترتیب اولویت

اولویت	صلاحیت فردی و اجتماعی	میانگین از ۵	انحراف معیار	تعداد
۱	جدیت و استقامت در کار	۴/۶۷	۰/۵۷	۶۳
۲	صداقت و احساس مسئولیت	۴/۵۸	۰/۵۹	۶۴
۳	خوشرویی و اخلاق نیکو	۴/۵۶	۰/۶۲	۶۳
۴	آگاهی بر جامعه روستایی و آداب و رسوم آن	۴/۴۵	۰/۷۵	۶۵
۵	داشتن اطلاعات عمومی	۴/۳۷	۰/۷۴	۶۷
۶	سلامت جسمی و روحی	۴/۳۳	۰/۷۶	۶۴
۷	توانایی مشاوره با روستائیان در زمینه های مختلف	۴/۲۱	۰/۷۸	۶۱
۸	قدرت بیان	۴/۱۱	۰/۸۸	۶۳
۹	آگاهی بر قوانین و مقررات مورد نیاز جامعه روستایی	۴/۰۹	۰/۹۵	۶۵

ب- صلاحیتهای مورد نیاز مروجین

با جمع‌بندی مباحث و دیدگاه‌های صاحب‌نظران در خصوص صلاحیت‌های مورد نیاز یک مروج، در نهایت کلیه موارد مطرح، در قالب ۷ دسته صلاحیت (شامل فنی و حرفه‌ای، آموزشگری، فردی و اجتماعی، ارتباطی و ترویجی، مدیریتی، پژوهشگری و زراعی) در نظر گرفته شد که نتایج بررسی داده‌ها بشرح ذیل است:

۱- صلاحیت فنی و حرفه‌ای

نتایج حاصل از بررسی داده‌های جمع‌آوری شده نشان داد که جمعیت مورد مطالعه، دارا بودن مهارت در بهداشت جایگاه دام و واکسیناسیون را برای مروجین امور دام در اولویت اول قرار می‌دهند، و مهارت در اصلاح نژاد، جیره نویسی و تغذیه دام را در اولویت آخر مطرح می‌کنند (جدول ۲). از آنجایی که اصلاح نژاد دامها و جیره نویسی، فعالیت‌های کاملاً تخصصی هستند که توسط کارشناسان متخصص صورت می‌گیرند؛ لذا مروجین نیاز چندانی به فراگیری این مهارت احساس نمی‌کنند، در مقابل؛ واکسیناسیون دامها و بهداشت دام، بدلیل ارتباط مستمر مروجین با دامداران، بیشتر از سایر مهارتها برای مروجین ذکر شده است.

جدول ۲- نظر جمعیت مورد مطالعه در خصوص صلاحیت فنی و

حرفه‌ای مورد نیاز مروجین امور دام

اولویت	صلاحیت فنی و حرفه‌ای	میانگین از ۵	انحراف معیار	تعداد
۱	بهداشت جایگاه دام	۴/۲۷	۰/۷۲	۶۳
۲	واکسیناسیون دامها	۳/۹۵	۰/۹۴	۶۳
۳	شناخت مراتع و روشهای فرق آنها	۳/۸۳	۱/۰۲	۶۳
۴	تشخیص بیماریهای دام	۳/۷۸	۰/۹۰	۶۴
۵	جیره نویسی و تغذیه دام	۳/۷۷	۱/۱۱	۶۲
۶	اصلاح نژاد دامها	۳/۵۲	۱/۰۶	۶۵

۲- صلاحیت آموزشگری

شکی نیست که مروجین برای انتقال نوآوریها و تکنولوژیهای نوین به مخاطبان و برگزاری کلاسهای آموزشی و ترویجی موثر، نیاز به بهره‌گیری از روشهای آموزشی و استفاده صحیح از وسایل سمعی و بصری دارند و بدین منظور لازم است از مهارتهای لازم در این زمینه برخوردار باشند. همانطور که محتوای جدول شماره ۳ نشان می‌دهد از دیدگاه جمعیت مورد

۴- صلاحیت ارتباطی و ترویجی

اساساً آموزشهای ترویجی، بمنظور بالا بردن تواناییهای بهره‌برداران و تولید کنندگان بویژه بزرگسالان طراحی می‌شود. ابزار ترویج در این کار ارتباط است. ترویج با برقراری ارتباط متقابل با ارباب رجوع، زمینه را برای ایجاد تغییر در او از طریق انتقال نوآوریها و شیوه‌های نوین فراهم می‌کند. بهمین دلیل، عامل ترویج باید دارای مهارتهای ارتباطی و ترویجی متناسب با کار خود باشد. جدول شماره ۵ صلاحیت ارتباطی و ترویجی مورد نیاز مروجین را برحسب اولویت نشان می‌دهد.

جدول ۵- صلاحیت ارتباطی و ترویجی مورد نیاز مروجین

بر حسب اولویت

اولویت	صلاحیت فردی و اجتماعی	میانگین انحراف از ۵ معیار	تعداد
۱	آشنایی با آموزش بزرگسالان	۴/۵۵	۶۴
۲	مهارت در برقراری ارتباط با روستائیان	۴/۴۰	۶۵
۳	توانایی ایجاد انگیزه	۴/۱۸	۶۶
۴	توانایی برقراری ارتباط با سازمانها و مراکز علمی	۳/۹۱	۶۵
۵	مهارت در تهیه گزارش	۳/۵۸	۶۵
۶	آشنایی با تکنولوژی آموزشی و کاربرد آن	۳/۵۶	۶۴
۷	آگاهی به اصول و فلسفه ترویج	۳/۴۸	۶۴
۸	آشنایی به اصول ترویج کشور	۳/۴۲	۶۴
۹	مهارت در تهیه پوسترهای ترویجی	۳/۱۸	۶۵
۱۰	مهارت در تهیه نشریات ترویجی	۳/۱۴	۶۴
۱۱	توانایی استفاده از کامپیوتر	۲/۵۶	۶۵

۵- صلاحیت مدیریتی

بدیهی است مروجین برای ارتقاء کارایی خود در فعالیتهای ترویجی و آموزشی، باید توانایی مدیریت و برنامه‌ریزی را نیز داشته باشند. بررسی اطلاعات جمع‌آوری شده نشان می‌دهد، مروجین امور دام بیش از پیش نیازمند شناخت قوانین مربوط به امور دام و توانایی اجرای آنها هستند (جدول ۶). علاوه بر این، در حوزه فعالیتهای مدیریتی، توانایی تصمیم‌گیری با توجه به وضع موجود منطقه، اولویت بالایی از نظر مروجین و کارشناسان دارد. تنظیم بودجه فعالیتهای ترویجی بعنوان آخرین اولویت، در حوزه فعالیتهای مدیریتی مروجین انتخاب شده است. این بدان جهت می‌تواند باشد که اساساً فعالیتهای مربوط به امور مالی و بودجه‌بندی توسط مرکز جهاد بصورت متمرکز و خارج از حیطه فعالیتهای مروج صورت می‌گیرد.

جدول ۶- صلاحیت مدیریتی مورد نیاز مروجین به ترتیب اولویت

اولویت	صلاحیت مدیریتی	میانگین انحراف از ۵ معیار	تعداد
۱	توانایی اجرای مصوبات و قوانین جهاد سازندگی در امور دام	۴/۰۹	۶۳
۲	توانایی تصمیم‌گیری	۳/۴	۶۳
۳	ایجاد هماهنگی بین فعالیتهای مختلف ترویج	۳/۶۶	۶۴
۴	ارزشیابی فعالیتهای آموزشی و ترویجی	۳/۴۸	۶۳
۵	توانایی برنامه‌ریزی و تدوین برنامه‌های کوتاه مدت و بلند مدت	۳/۳۵	۶۳
۶	سازماندهی امور و کنترل فعالیتها	۳/۳۳	۶۳
۷	بودجه بندی	۳/۱۹	۶۳

۶- صلاحیت پژوهشگری

جدول شماره ۷، ویژگی‌های پژوهشگری مورد نیاز مروجین را از دیدگاه پاسخگویان نشان می‌دهد. توانایی جمع‌آوری اطلاعات، بعنوان اولین قدم در برنامه‌ریزی و پژوهشگری قرار دارد. چرا که اساساً اطلاعات دقیق از شرایط اقتصادی و اجتماعی منطقه، زیربنای فعالیتهای آموزشی و ترویجی است؛ بطوریکه بدون دسترسی به اطلاعات، عملاً نمی‌توان اقدامی انجام داد. همانگونه ملاحظه می‌شود آشنایی به روشهای تحقیق و توانایی تجزیه و تحلیل داده‌ها، در اولویت آخر قرار دارند. با توجه به اینکه در نظام ترویج کشور بهره‌گیری از روشهای پیشرفته تحقیق در حوزه کار مروج ضرورت پیدا نکرده است، این نتیجه‌گیری دور از ذهن نمی‌باشد.

همانگونه که مشخص است از دیدگاه پاسخگویان، آشنایی با اصول آموزش بزرگسالان، و مهارت در برقراری ارتباط با روستائیان در مجموعه صلاحیت ارتباطی و ترویجی به ترتیب اولویت اول و دوم را دارند. به عبارتی؛ مروجین برای پیشبرد اهداف ترویج، قبل از هرچیز باید در ارتباط با آموزش بزرگسالان و نحوه ایجاد ارتباط با مخاطبان، دانش و مهارتهایی را کسب نمایند. از طرف دیگر، طراحی پوستر و بهره‌گیری از کامپیوتر، کمترین اولویت را از نظر مروجین و کارشناسان داراست. با توجه به اینکه کامپیوتر نقش مهمی را در فعالیتهای آموزشی ترویجی ایفاء می‌نماید، کسب چنین نتیجه‌ای در این مطالعه احتمالاً از آنجا ناشی می‌شود که کامپیوتر هنوز جایگاه خود را در فرآیند و فعالیت‌های ترویجی پیدا نکرده است.

جدول ۸- صلاحیت زراعی- دامی مورد نیاز مروجین به ترتیب اولویت

اولویت	صلاحیت زراعی	میانگین از ۵ انحراف معیار	تعداد
۱	توانائی سکونت در روستا وانجام فعالیتهای مربوط به زندگی روستائیان	۴/۳۰	۶۴
۲	توانائی کار در مزرعه یا دامداریها	۴/۲۶	۶۳
۳	داشتن سابقه کار در دامداریها	۴/۲۵	۶۵
۴	داشتن دام	۴/۰۸	۶۴

اولویت بندی کلی صلاحیتهای مورد نیاز مروجین امور دام

همانطور که جدول شماره ۹ نشان می‌دهد صلاحیتهای مورد نیاز مروجین امور دام از دیدگاه پرسنل ترویج مورد مطالعه، بصورت کلی اولویت‌بندی شده‌اند. بطوری که جدیت و استقامت در کار در اولویت اول و سپس صداقت و احساس مسئولیت، خوشرویی و اخلاق نیکو در اولویتهای بعدی و نهایتاً توانایی استفاده از رایانه در اولویت آخر قرار گرفته است. با توجه به اینکه اکثر پاسخگویان آشنایی لازم با رایانه و مزایای آن نداشته‌اند، لذا این ویژگی در اولویت آخر مطرح شده است.

جدول ۷- صلاحیت پژوهشگری مورد نیاز مروجین به ترتیب اولویت

اولویت	صلاحیت پژوهشگری	میانگین از ۵ انحراف معیار	تعداد
۱	توانائی جمع آوری اطلاعات در منطقه	۴/۲۱	۶۶
۲	توانائی نیاز سنجی	۳/۹۵	۶۴
۳	توانائی تحقیقات مزرعه ای	۳/۶۶	۶۴
۴	توانائی تجزیه و تحلیل داده ها	۳/۳۱	۶۳
۵	آگاهی به روش تحقیق	۳/۳۱	۶۲

۷- صلاحیت زراعی

جدول شماره ۸ صلاحیتهای زراعی مورد نیاز مروجین را به ترتیب اولویت نشان می‌دهد. همانگونه که ملاحظه می‌شود توانائی کار با روستائیان و انجام امور مربوط به روستا در اولویت اول قرار دارد. بعد از این مهم، توانائی انجام امور مزرعه و دامداری، بعنوان ویژگی اساسی برای مروجین امور دام مطرح شده است. بررسی میانگین نظرات پاسخگویان نشان می‌دهد که اساساً مروجین تاکید بالائی بر ضرورت وجود صلاحیت زراعی در مروج برای موفقیت در فعالیتهای ترویج قائل هستند.

جدول ۹- اولویت بندی کلی صلاحیتهای مورد نیاز مروجین امور دام از دیدگاه مروجین و کارشناسان ترویج مورد مطالعه

اولویت	صلاحیت	میانگین از ۵ انحراف معیار	تعداد
۱	جدیت و استقامت در کار	۴/۶۷	۶۳
۲	صداقت و احساس مسئولیت	۴/۵۸	۶۴
۳	خوشرویی و اخلاق نیکو	۴/۵۶	۶۳
۴	آشنایی با آموزش بزرگسالان	۴/۵۵	۶۴
۵	آگاهی به جامعه روستایی و آداب و رسوم آن	۴/۴۵	۶۵
۶	مهارت در برقراری ارتباط با روستائیان	۴/۴۰	۶۵
۷	داشتن اطلاعات عمومی	۴/۳۷	۶۷
۸	سلامتی جسمی و روحی	۴/۳۳	۶۴
۹	سابقه و توانائی سکونت در روستا	۴/۳۰	۶۴
۱۰	آشنایی با بهداشت جایگاه دام	۴/۲۷	۶۳
۱۱	توانائی کار در مزرعه یا دامداریها	۴/۲۶	۶۳
۱۲	داشتن سابقه کار در دامداری و کشاورزی	۴/۲۵	۶۵
۱۳	توانایی مشاوره با روستائیان در زمینه های مختلف	۴/۲۱	۶۱
۱۴	توانایی جمع آوری اطلاعات از منطقه	۴/۲۱	۶۶
۱۵	توانایی ایجاد انگیزه	۴/۱۸	۶۶
۱۶	قدرت بیان	۴/۱۱	۶۳
۱۷	آگاهی به قوانین و مقررات مورد نیاز جامعه روستایی	۴/۰۹	۶۵
۱۸	توانایی اجرای مصوبات و قوانین جهاد سازندگی در امور دام	۴/۰۹	۶۳
۱۹	دارا بودن دام	۴/۰۸	۶۴
۲۰	توانائی تصمیم گیری	۴/۰۳	۶۳
۲۱	توانائی نیاز سنجی در منطقه	۳/۹۵	۶۴

ادامه جدول ۹

اولویت	صلاحیت	نوع صلاحیت	میانگین از ۵	انحراف معیار	تعداد
۲۲	مهارت در واکنش‌های دامها	فنی و حرفه ای	۳/۹۵	۰/۹۴	۶۳
۲۳	توانایی برقراری ارتباط با سازمانها و مراکز علمی	ارتباطی و ترویجی	۳/۹۱	۱/۰۱	۶۵
۲۴	شناخت مراتع و روشهای قرق آنها	فنی و حرفه ای	۳/۸۳	۱/۰۲	۶۳
۲۵	مهارت در تشخیص بیماریهای دامی	فنی و حرفه ای	۳/۷۸	۰/۹	۶۴
۲۶	توانایی استفاده از ابزارهای آموزشی و ترویجی	آموزشگری	۳/۷۸	۰/۹۷	۶۷
۲۷	مهارت در جیره نویسی و تغذیه دام	فنی و حرفه ای	۳/۷۷	۱/۱۱	۶۲
۲۸	ایجاد هماهنگی بین فعالیتهای مختلف ترویج	مدیریتی	۳/۶۶	۰/۹۶	۶۴
۲۹	توانایی تحقیقات مزرعه ای	پژوهشگری	۳/۶۶	۱/۰۱	۶۴
۳۰	مهارت در تهیه گزارش	ارتباطی و ترویجی	۳/۵۸	۱/۰۷	۶۵
۳۱	آگاهی به روشهای تدریس و کاربرد آنها	آموزشگری	۳/۵۷	۱/۱۲	۶۵
۳۲	آشنایی با تکنولوژی آموزشی و کاربرد آن	ارتباطی و ترویجی	۳/۵۶	۱/۱۳	۶۴
۳۳	مهارت در اصلاح نژاد دامها	فنی و حرفه ای	۳/۵۲	۱/۰۶	۶۵
۳۴	ارزشیابی فعالیتهای آموزشی و ترویجی	مدیریتی	۳/۴۸	۱/۰۷	۶۳
۳۵	آگاهی به اصول و فلسفه ترویج	ارتباطی و ترویجی	۳/۴۸	۱/۱۱	۶۴
۳۶	توانایی تدریس و مدیریت کلاس	آموزشگری	۳/۴۷	۱/۰۴	۶۵
۳۷	آشنایی به نظام ترویج کشور	ارتباطی و ترویجی	۳/۴۲	۱/۰۷	۶۴
۳۸	توانایی برنامه ریزی و تدوین طرح درس	آموزشگری	۳/۳۷	۱/۲۳	۶۵
۳۹	توانایی برنامه ریزی و تدوین برنامه های کوتاه و بلند مدت	مدیریتی	۳/۳۵	۱/۱۴	۶۳
۴۰	سازماندهی امور و کنترل فعالیتهای	مدیریتی	۳/۳۳	۱/۱۲	۶۳
۴۱	توانایی تجزیه و تحلیل داده ها	پژوهشگری	۳/۳۱	۱/۱۵	۶۳
۴۲	آگاهی به روشهای تحقیق	پژوهشگری	۳/۳۱	۱/۱۵	۶۲
۴۳	بودجه بندی	مدیریتی	۳/۱۹	۱/۱۹	۶۳
۴۴	مهارت در تهیه پوستره‌های ترویجی	ارتباطی و ترویجی	۳/۱۸	۱/۲۱	۶۵
۴۵	مهارت در تهیه نشریات ترویجی	ارتباطی و ترویجی	۳/۱۴	۱/۰۸	۶۴
۴۶	توانایی استفاده از کامپیوتر	ارتباطی و ترویجی	۲/۵۶	۱/۳۴	۶۵

اولویت‌بندی صلاحیتهای مورد نیاز مروجین بصورت تجمعی (جامع)

با بررسی و تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده برای اولویت‌بندی، ۷ دسته صلاحیت مورد نیاز مشخص گردید که از دیدگاه مروجین و کارشناسان ترویج مورد مطالعه، دارا بودن صلاحیتهای فردی و اجتماعی در اولویت اول، صلاحیتهای زراعی- دامی در اولویت دوم و دارا بودن صلاحیت آموزشگری در اولویت آخر قرار دارند (جدول ۱۰). همانطوریکه جمعیت مورد مطالعه نیز اذعان داشته‌اند، صلاحیتهای فردی و اجتماعی و زراعی (جدیدیت و استقامت در کار، صداقت و احساس مسئولیت، خوشرویی و اخلاق نیکو، آگاهی به آداب و رسوم روستائی، توانائی مشاوره با روستائیان، قدرت بیان، توانایی انجام فعالیتهای روستایی، توانایی کار در مزرعه و دامداری و داشتن سابقه کار در

دامداری و دامپروری) از ویژگیهای اصلی مروجین است که باید در جهت ارتقاء آن در مروجین اقدامات و برنامه‌ریزیهای اساسی صورت گیرد. عبارت دیگر، در صورتی که مروجین امور دام نتوانند با مخاطبان خود با خوشرویی و اخلاق نیکو برخورد نمایند و در انجام رسالت و وظیفه سنگین خود جدیدیت و پشتکار بخرج ندهند و توانائی کار در مزرعه و دامداریها را نداشته باشند با شکست مواجه خواهند شد. از آنجا که دارا بودن مهارت آموزشگری در اولویت آخر قرار گرفته، بیانگر آن می‌تواند باشد که مروجین هنوز به وظایف اصلی خود که همان آموزش و ارشاد می‌باشد، واقف نیستند و دیگر اینکه این مروجین بعنوان بازوان اجرایی و در کنار کارشناسان ترویج انجام وظیفه می‌نمایند و صلاحیت آموزشگری را از ویژگیهای پرسنل رسمی ترویج می‌دانند.

آموزشی بمنظور تقویت و توسعه صلاحیت‌های مورد نیاز مروجین امور دام به تعداد و مدت کافی تدارک دیده شود.

۲- به منظور ارتقاء سطح دانش، بینش و مهارت مروجین امور دام، جلسات مختلفی با حضور متخصصان و کارشناسان مربوط برگزار گردد.

۳- با توجه به اینکه حدود ۸۲ درصد جمعیت مورد مطالعه فاقد تحصیلات دانشگاهی هستند برگزاری دوره‌های آموزشی ضمن خدمت برای آنان ضروری به نظر می‌رسد.

۴- لازم است دست اندرکاران و مدیران مربوطه، در جهت هدایت مروجین به سمت فعالیت‌های آموزشی توجیه شوند و مروجین نیز هرچه بیشتر به رسالت آموزشی خود واقف گردند.

۵- گزینش مروجین با توجه به صلاحیت‌های مورد نیاز و با در نظر گرفتن اولویت هریک از صلاحیت‌ها، صورت گیرد.

۶- انجام تحقیق دیگری برای بررسی میزان صلاحیت‌های مروجین در هر یک از زمینه‌های مختلف پیشنهاد می‌گردد.

جدول ۱۱- مقایسه نظر مروجین و کارشناسان ترویج مورد مطالعه در خصوص صلاحیت‌های مورد نیاز مروجین امور دام

کارشناسان ترویج		مروجین	
اولویت	صلاحیت	میانگین از ۵	اولویت
۱	فردی و اجتماعی	۴/۶۱	۱
۲	زراعی - دامی	۴/۴۳	۲
۳	آموزشگری	۴/۳۰	۳
۴	ارتباطی و ترویجی	۳/۸۷	۴
۵	پژوهشگری	۳/۵۴	۵
۶	فنی و حرفه ای	۳/۴۹	۶
۷	مدیریتی	۳/۲۵	۷

سپاسگزاری

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه تهران که با تأمین بخشی از اعتبارات طرح، امکان انجام این تحقیق را فراهم نمودند و همچنین همکاری و مساعدت شورای پژوهشی دانشکده کشاورزی تشکر و قدردانی می‌نماید.

REFERENCES

۱. اوکلی، پیتر و کریستوفر گارفورث. ۱۳۶۹. راهنمای آموزش و ترویج. ترجمه محمدحسین عمادی، انتشارات مرکز تحقیقات و بررسی

مسایل روستایی وزارت جهاد سازندگی. ص ۱۲۰

جدول ۱۰- اولویت بندی تجمعی (جامع) صلاحیت‌های مورد نیاز مروجین امور دام از دیدگاه جمعیت مورد مطالعه

اولویت	صلاحیت	میانگین از ۵	انحراف معیار	تعداد
۱	فردی و اجتماعی	۴/۳۷	۰/۷۴	۶۴
۲	زراعی - دامی	۴/۲۲	۰/۹۱	۶۴
۳	فنی و حرفه ای	۳/۸۵	۰/۹۶	۶۳
۴	پژوهشگری	۳/۶۹	۱/۰۶	۶۴
۵	ارتباطی و ترویجی	۳/۶۳	۱/۰۵	۶۵
۶	مدیریتی	۳/۵۹	۱/۰۵	۶۳
۷	آموزشگری	۳/۵۵	۱/۰۲	۶۶

مقایسه صلاحیت‌ها از نظر مروجین و کارشناسان ترویج مورد مطالعه

بررسی‌ها نشان داد که نظر کارشناسان و مروجین مورد مطالعه در خصوص اولویت بندی صلاحیت‌های مورد نیاز مروجین امور دام، جز در دو مورد فردی - اجتماعی و زراعی، در بقیه موارد متفاوت بوده است (البته با استفاده از آزمون من وایت نی یو، دیدگاه دو گروه مزبور از نظر آماری تفاوت معنی داری ندارند) همانطور که جدول شماره ۱۱ نشان می‌دهد کارشناسان صلاحیت آموزشگری را در اولویت سوم صلاحیت‌ها می‌دانند، ولی مروجین این صلاحیت را در اولویت آخر مطرح کرده‌اند. هم چنین کارشناسان، صلاحیت مدیریتی را در اولویت آخر، ولی مروجان این لیاقت را در اولویت ششم مطرح نموده‌اند. همانطور که قبلاً ذکر گردید احتمالاً مروجین به نقش و وظیفه اصلی یک مروج که آموزش است توجیه نیستند. ولی کارشناسان به نقش آموزشی و ارشادی یک مروج در مقایسه با مروجین اهمیت بیشتری قائل هستند.

همچنین مروجین صلاحیت فنی و حرفه‌ای را جزء اولویت سوم ولی کارشناسان ترویج این ویژگی را در اولویت ششم صلاحیت‌ها مطرح کرده‌اند؛ بقیه موارد در جدول شماره ۱۱ ذکر شده است.

اینک با توجه به یافته‌های تحقیق پیشنهاد می‌گردد:

۱- از آنجاکه مروجین برای انجام نقش‌های متعدد خود باید از صلاحیت‌های لازم برخوردار باشند لازم است کارگاه‌های

مراجع مورد استفاده

۲. بهروان، ح. ۱۳۶۴. مشارکت در طرحهای توسعه روستایی. انتشارات وزارت جهادسازندگی ص ۵۵.
۳. راجرز، اورت ام و اف - فلویید شومیکر. ۱۳۷۰. رسانش نوآوریها. ترجمه عزت ا... کرمی و ابوطالب فنایی. انتشارات دانشگاه شیراز ص ۷۸.
۴. زمانی پور، ا. ۱۳۷۳. ترویج کشاورزی در فرآیند توسعه. انتشارات دانشگاه بیرجند ص ۱۲۶.
۵. شهبازی، ا. ۱۳۷۲. توسعه و ترویج روستایی، انتشارات دانشگاه تهران ص ۲۵۲.
۶. عباسی، م. ۱۳۷۴. نمادهای کارآمدی عامل ترویج روستایی. مجله جهاد، شماره ۱۸۳-۱۸۲، بهمن و اسفند.
۷. عفتی، م. ۱۳۷۲. عوامل موثر بر مشارکت روستائیان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی صص ۷۵-۴۹.
۸. کرمی، ع. و ا. فنایی. ۱۳۷۳. بررسی نظریه پردازیها در ترویج. جلد ۲، انتشارات معاونت ترویج و مشارکت مردمی وزارت جهادسازندگی صص ۱۹۴-۱۸۳.
۹. ملک محمدی، ا. ۱۳۷۲. مبانی ترویج کشاورزی. انتشارات مرکز نشر دانشگاهی ص ۲۳۱.
۱۰. محسنیان راد، م. ۱۳۷۴. ارتباط شناسی، انتشارات سروش ص ۱۷.
۱۱. مرکز بین المللی کشاورزی. ۱۳۶۸. ترویج کشاورزی. ترجمه مرکز تحقیقات و بررسی مسایل روستایی. انتشارات مرکز تحقیقات و بررسی مسایل روستایی وزارت جهاد سازندگی ص ۲۸.
۱۲. هاوکینز، اچ. اس و همکاران. ۱۳۷۲. فرآیند ترویج کشاورزی و دامپروری. ترجمه ناصر اوکتایی، انتشارات مرکز تحقیقات و بررسی مسایل روستایی وزارت جهاد سازندگی ص ۲۶.
13. Beal.G.M.(1994). "The Change Agent & Change Agents Roles". Procceeding of Extension and Rural Development. Vol. ZP: 109.
14. Lindly W.I.& I.M.Gonzales (1983). "Building curriculum for Extension Agent". Training for Agricultur & Rural Development F.A.O. Rome P.31.
15. Bembridge.j. and Steyn(1984). "Extension worker Training Needs and competencies Requid for Effective Extension". South African journal of Agricultural Extension.No:13.

A Study of the Competencies Needed the Extension Workers Specialized in Animal Husbandry in Markazi Province, Iran

A. ASADI¹, S. S. MOUSAVI², H. SAADI³ AND S. A. R. PISHBIN⁴
1, 2, 4, Scientific Members, Faculty of Agriculture, University of Tehran
3, Ph. D. Student, Faculty of Agriculture, University of Tehran, Karaj, Iran
Accepted Dec. , 25, 2002

SUMMARY

It is quite evident that efficient extension workers play a crucial role in the success of extension programs. The efficiency of extension workers on the other hand depends on the essential competencies they should possess. Having this in mind, the present study was conducted in Markazi Province, Iran to find out the opinions of extension experts in the Organization of Jihad-E- Sazandegi (OJES) on the competencies needed by the extension workers specialized in animal husbandry and working in this same area. In order to study the competencies and priorities in respondents, a survey method of research was adopted. In addition to the information gathered from secondary sources, first-hand data and information were also collected through interviews and questionnaires. The sample size consisted of all the 93 extension agents employed by the OJES in Markazi province at the time of study. However, only 67 questionnaires were completed and returned by the respondents. The data were analyzed using Spss – win package and employing statistical methods and figures such as frequencies, standard deviation, variance, mean, Mann – Whitney test etc. According to the opinions of the respondents, the most important competencies needed by the extension workers specialized in animal husbandry are as follows: skill in observing and maintaining hygiene in the livestock environments; observing timely livestock vaccination; ability to apply educational media, endeavor and perseverance in work; feeling of responsibility as well as accountability, familiarity with the principles of adult education; being familiar with and aware of animal husbandry related laws and regulations with the ability as to their proper application.

Key words: Extension worker, Extension experts, Competency, Efficiency.